Afrapportering: Ophold og udstilling i Bayt Yakan om økologisk tektonik og levende materialer

Vi takker Det Danske institut i Damaskus for støtten til vores projekt i Bayt Yakan. Med projektet fik vi skabt bånd mellem ægyptiske håndværkere og designere, områdets børn og voksne samt ansatte og kursister fra andre kulturinstitutioner i Kairo, herunder det franske, tyske og tjekkiske. Efter 14 arbejdsdage, og to ekskursioner ud af byen, blev der produceret to stole, et bord, en bænk og et vægsystem, som radikalt udfordrer vores idé om hvad konventionel møbeldesign skal være. Produkterne af vores research blev præsenteret til udstillingen i Bayt Yakans indergård, som tiltrak omkring 100 gæster fra nær og fjern.

Åbningstale til udstillingen, 29. august i Bayt Yakan, Kairo.

Berettelse: Kulturforskelle og forretningsplaner

Fra den første ankomstdag til Cairo og Bayt Yakan, blev der ikke spildt ét minut. Første dag bød på moskéen Sultan Hassen og andre nærtliggende, arkitektoniske vidundere. Trods varmen, kunne vi ikke lade være med at drive rundt i gamle Kairos små gader og suge livet og larmen til os – og allerede på anden dag, stod vi klar i Bayt Yakans værksted.
I arbejdsbukser og en gammel t-shirt.

Før udstillingen i Bayt Yakan.

Området omkring Bayt Yakan, er ifølge de lokale, stedet hvor man finder de bedste snedkerer. Hager, en ansat af huset, tog os under armen og fulgte os ned til den lokale sengemager, Hany. Udover en masse flot træ, fik vi en tur på hans tagterrasse, mødte hans bror og da vi spurgte til, hvornår træet ankom, svarede han ”tumor”.
I værkstedet fik vi hurtigt travlt med at banke og hamre mens vi oversatte fra engelsk til arabisk (på vores telefoner) til de ægyptiske håndværkere, som vi delte værkstedet med.

17. august tager vi til El Manara murstensfabrik og mødes med ejeren Adeeb Shokri for at se hans fabrik. Med fem spande under armen, en ny fransk arkitekt-veninde og små lakridser som værtindegave, drog vi mod Nilen syd for Kairo. Præcis som i Pink Floyds albumcover til Animals, var landskabet fuld af teglskorstene der strittede langt op i vejret, så langt øjet rakte. Omkring 200 ansatte, inklusiv børn og æsler, hjalp til med masseproduktion af mursten i Hoffmannovnen. Vi gik en lang tur og Adeeb fortalte stolt om hans fabrik, som han har arvet af hans far, og som han agter at give videre til teenagesønnen, George, som for resten hellere vil spille computer end kigge på mursten. Adeeb og George tager os igennem hele processen, fra lerbunker til lerblanding, til maskinerne og til brændingen. Inden turen går hjem beder vi vores chauffør, Mahmoud, om at køre hans nyvaskede Nissan Sunny igennem rækkerne af soltørrede mursten og ned til bunkerne med ler. Vi fylder vores fem spande til kanten og tager dem med tilbage til værkstedet.

El Manara murstensfabrik syd for Kairo, 17. august.

Anden udflugt går til New Cairo for at besøge tegnestuen &Wassef Studio og møde Ahmed Wassef, som har lavet forskellige projekter med stampet ler. Forskellen på gammel og New Cairo var omtrent lige så stor som forskellen på vores intentioner med mødet. Vi fik præsenteret vores ideer og hans ansatte, som alle var jævnaldrende med os, stillede en masse gode spørgsmål – om (masse)produktion og skala, idé og koncept. Derefter gik vi med Ahmed ind på hans kontor og snakken ændrede hurtigt karakter: "Hvordan kan vi producere flest mulige produkter? Kan vi designe flere småting, som lysestager og tapedispensere, som kan fragtes verden rundt? Og kunne vi være interesseret i at lave en stampet lerskulptur til en magtfuld mand i Saudi-Arabien?" Trods flere forsøg på at få samtalen tilbage på sporet af stampet ler og bæredygtighed i arkitektur, handlede det meste af vores besøg om forretning og fremtidsplaner, et sprog vi heldigvis også mestrer. Trods misforståelsen, er det med et smil på læben at vi sætter os tilbage i bilen. Det var opløftende at se en så ung tegnestue med så store ambitioner, og under fire øjne diskuterede vi om pengene fra Saudi-Arabien kunne bruges til at afbetale på studiegælden.

De følgende dage gik med at lave prototyper af stole, bænk, bord, vægsystemer, tegninger, Kosheri-frokost med håndværkerne, støv i næsen, Le Horray Cafe med alle vores nye venner, ømme arme og lidt kortspil med børnene i Bayt Yakans gårdhave.

Prototype af forskalling som også fungerer som skammel.

Forskalling og stampede lerelementer - begge kan bruges som byggelementer

Udstilling: Radikal natur og lette løsninger

Det røde ord til udstillingen var bæredygtighed. Dorte får nævnt det et par gange i sin velkomsttale og Mads og Laura følger trop til præsentationen af objekterne. Allerede inden klokken seks dukker de første besøgende op, bl.a. et par bakterie- og lerentusiaster fra universitetet i Kairo. Mange bider mærke i møblernes radikale natur og undrer sig over hvor bæredygtige, de egentlig er. Med en engelsk besøgende diskuteres lerens hygroskopiske egenskaber og hvorvidt det kan opskaleres i et omfang som rent faktisk gør en forskel for indeklimaet, f.eks. i en to-værelses lejlighed. Vi konkluderer at et møbel med stampet ler-element ikke er tilstrækkeligt til at nedkøle et helt rum under en tropisk sommer, men

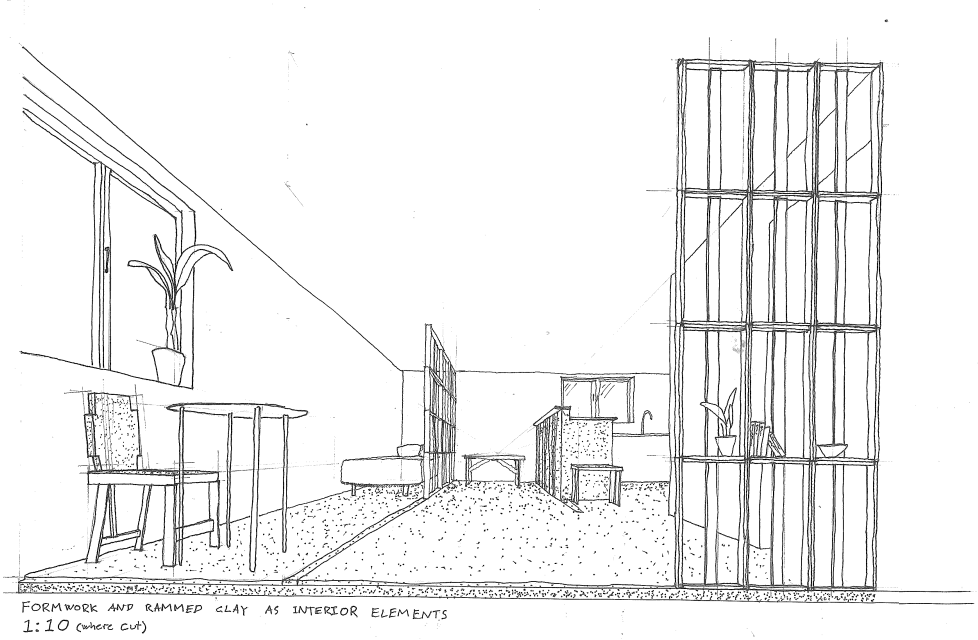

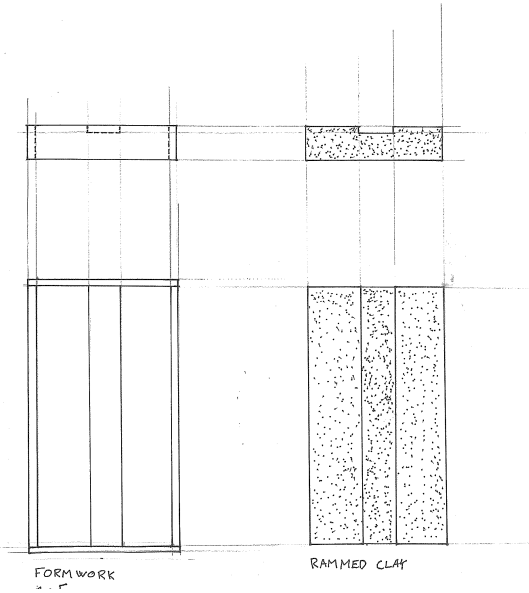

om ikke andet vil sædet i den stampede lerstol være koldere end den omkringsvævende luft. Senere på aftenen introduceres vi til Thomas fra FN som har brugt ler- og jordstampede løsninger i stor skala, bl.a. til at genopbygge en skole i Nepal som før måtte holde lukket i sommermånederne pga. varmen. Stampede lerblokke i et sammenlåsende system – et system som minder meget om vores vægsystem, som blev præsenteret til udstillingen – udgjorde løsningen på problemet. Så ja, stampet ler er den bæredygtige løsning men ikke alles løsning.

Stampet lerbænk.

Konklusion

Opholdet i Bayt Yakan og tiden i værkstedet har været utrolig givende for vores forskning indenfor brugen af naturlige og genanvendelige materialer i arkitektur.

Hvad Ægypten og Danmark har tilfælles er den mængde ler som er til rådighed under lagene af sand, jord eller vand. En ressource som er flittigt benyttet, men et materiale som kræver tid og ekspertise. I modsætning til mange nye byggeprojekter, hvad end adressen er New Cairo eller Sydhavn, gør vores projekt brug af netop den ressource og præsenterer en bred pallette af anvendelsesmetoder til ubrændt ler. Vores objekter bærer præg af en legesyg tilgang til brugen af ler i arkitektur, og havde det ikke været for vores ophold i Kairo, personalet i Bayt Yakan, børnene i murstensfabrikken eller Wassefs iværksætterild, havde selv de tunge lermøbler ikke kunne præsentere sig selv med den lethed, som de gjorde til udstillingen. Vi takker endnu en gang for støtten til vores projekt, og vi er så taknemlige for alt den viden, vi tager med os hjem til vores sidste år på vores kandidatuddannelse.

Stampet lerstol 1.

Stampet lerstol 2.